

elte | ppk

**Eötvös Loránd Tudományegyetem
Pedagógiai és Pszichológiai Kar**

Egyterületi és többterületi tehetségek: Két külön pedagógia?

Gordon Győri János

**Kreativitás és tehetség konferencia, ELTE PPK
Budapest, 2019. 05. 10.**

A témákat bevezető előadás

- A tehetséges tanulók pedagógiájának viszonylag ritkán taglalt vetülete, pedig a mindennapi pedagógiai munkában folyamatosan megtapasztalt jelenségről és dilemmáiról van szó.

Egy kis elméleti alapozás

- kognitív működés szempontjából nem létezik egyterületi tehetség
- nincs olyan humán tevékenység, amelynek a magas szintű műveléséhez egyetlen lehatárolt, szűk kognitív területnek a működése elég, semmilyen más kognitív terület aktiválódása nem szükséges hozzá
- vagyis minden emberi tevékenység, bármely területen többféle képesség összehangolását igényli
- ugyanakkor: semmilyen emberi aktivitás nem létezik, amire nincs „kognitív háttérünk”, alapunk

Az egy vagy több terület

- az ilyen átgondolásokban éppen ezért soha nem kognitív területekről, hanem kulturális területekről van szó
- kulturális területet értve vannak egyterületi és többterületi tehetséges személyek
- csak hogy sok probléma áll előttünk, amikor erről gondolkozunk

Mindenekelőtt az, hogy

- Mi a terület?
- Hol húzódnak meg a határai? (fuzzy type concept)
- Honnan számítunk már egy új területet?
- Kinek is új az a terület?

Zenében tehetséges személy!

- zeneszerzésben?
- kiváló hangszerelő?
- karmesterként?
- zenei kritikában?
- zenetanárként tehetséges?
- zenei interpretációban (tehetséges előadóművész?)

Hangszeres zenész

- kiváló hegedűművész
- kiváló zenekari tag, de nem ugyanilyen kiváló szólista
- kiváló intepretátora a klasszikus zenében
- barokk zenében kiváló művész
- a barokk yyy zenében kiváló művész

- de karmester is!

Gazdagság és tagoltság

- minél gazdagabb egy tudásterület és
- minél részletesebben, de koherenciát is tartva kidolgozott,
- annál több és többféle lehetőséget nyit meg az emberi aktivitások előtt
- annál több részterülete is van
- annál több komplex, kapcsolódó területe is van
- annál több határsértő területe is van, amelynek területként való azonosítása vitatott lehet

Nyelvi és fogalmi szegénység

- nagyon szegényesek a nyelvek a területek hierarchikus és horizontális dimenziói variációinak a kifejezésére
- minden csak „terület” (művészi, zenei, zenei előadóművészi, barokk zenei előadóművészi, barokk versenyművek zenei előadói, barokk zenei versenyművek művek előadóművészei felkészítésének terén tehetséges személy)
- tagolatlan, szegényes az erről való gondolkodásunk
- és kérdés persze, hogy mennyire is lehetne tagolt

Távolság a területben

- többterületi egy tehetség, ha
 - valamely szakma maga a saját benső logikája felől másnak érti a területet
 - vagy csak a laikusok számára más
 - nagy a távolság a két terület között
 - lényeges a különbség a két területen azonosítható tehetségfejlődés-mintázatnak (Rena Suvotnik munkacsoportja)
- mérnök és pszichológus

Néhány aspektus I.

- párhuzamos elsajátítás, gyakorlás és tehetségaktualizáció
- konzekutív többterületi tehetségkibontakoztatás (Gyarmathy Andrea)
- összeegyeztethető területek térben, időben, gyakorlásban (Anders Eriksson)
- összeegyeztethetetlen

Néhány aspektus 2.

- egyterületi tehetség
 - gyakran jól algoritmizálható a tanuló fejlesztése
 - intenzív, fókuszált fejlesztés lehetséges
 - bizonytalan, mert ha csak egyvalami történik...
 - bizonytalan karrier szempontjából (ha megszűnik a terület)
 - vannak súlyos helyzeteket teremtő variánsai is, pl. 17 évesen nyugdíjba vonuló szertornász

Néhány aspektus 3.

- többterületi tehetség
 - gyakran izgalmas, másoknak is inspiráló aktivitásmintázat
 - kreatív lehetőségek
 - állandó választáskényszer, nagyobb választási pontokon traumatikus döntéskényszer
 - elhúzódó bizonytalanság, hogy a választás helyes volt-e

(Joan Freeman)

Külön pedagógia?

- terület- és tehetségfejlődés függő
- lehetőségfüggő
- hobbi és extrakurrikuláris foglalkozás

elte | ppk

Eötvös Loránd Tudományegyetem
Pedagógiai és Pszichológiai Kar

KÖSZÖNÖM A FIGYELMET!

janos.gyori@ppk.elte.hu

SIKERES ÉS ÖRÖMTELI FOGLALKOZÁST A TEHETSÉGES GYEREKEKKEL (IS)!